

Víctor Saura Estapà

Aquest confús i desigual món explicat als joves

Víctor Saura Estapà

És periodista i docent. Llicenciat en Ciències de la Informació (UAB) i en Història (UB), els anys noranta treballa al *Diari de Barcelona* i al setmanari *El Triangle*, del qual és director adjunt. Més endavant ho fa al diari gratuït *Universal* i al grup El Vigía, també com a director. També ha estat responsable de comunicació d'Intermon Oxfam a Burkina Faso i de la coordinadora Down Catalunya. El 2013 s'incorpora a la Fundació Periodisme Plural, i entre el 2018 i el 2022 dirigeix *El Diari de l'Educació*. Com a docent, va impartir una assignatura d'introducció a l'economia durant vint anys (2000-2020) a Estudios Hispánicos (UB), i des del gener del 2023 és professor de secundària. En dos anys ha fet classe a l'ESO, batxillerat i FP de grau mitjà i superior de tres instituts. També ha escrit tres llibres, dos sobre la història del *Diari de Barcelona* i del *Correo Catalán* i un sobre corrupció política (*La Catalunya més fosca*, Base). Pertany a la Plataforma Ciutadana per una Escola Inclusiva des del 2003. El 2024 forma part del Grup Impulsor de Millores Educatives, creat pel Departament d'Educació amb el consens de les forces parlamentàries.

Aquest confús i desigual món
explicat als joves

Víctor Saura Estapà

Aquest confús i desigual món explicat als joves

Octaedro

Col·lecció Octaedro Educació

Títol: *Aquest confús i desigual món explicat als joves*

Primera edició: desembre de 2024

© Víctor Saura Estapà

© D'aquesta edició:

Ediciones OCTAEDRO, S.L.

Bailèn, 5 – 08010 Barcelona

Tel.: 93 246 40 02

octaedro@octaedro.com

www.octaedro.com

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes a la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, cedro.org) si necessiteu cap fragment d'aquesta obra.

ISBN: 978-84-10282-24-7

Dipòsit legal: B 23013-2024

Il·lustracions de la coberta: © KAP

Disseny coberta: Tomàs Capdevila

Correcció: Xavier Torras

Realització i producció: Editorial Octaedro

Impressió: Ulzama

Imprès a la UE - *Printed in UE*

*Al Martí, al Nil i a la Maria Jesús.
Us estimo.*

Introducció

Crec que he sortit moderadament insatisfet de l'aula cada cop que les circumstàncies han donat peu a una conversa informal amb els alumnes sobre qualsevol qüestió d'actualitat —aclareixo: *els i les alumnes*, però per economia del llenguatge adoptaré el genèric masculí. La curiositat dels joves sobre el món que els envolta apareix sense avisar, i jo no soc gens bo improvisant, necessito ordenar els meus pensaments abans d'afrontar qualsevol explicació a fi que em sembli que la faig amb coherència i sentit. Per postres, les programacions i els currículums tampoc permeten distreure gaire temps lectiu a satisfer aquesta curiositat. O sigui, que amb poc temps i cap preparació didàctica he intentat abordar qüestions complexes a l'aula i, com a resultat, m'he vist surfeiant onades fins al naufragi final.

A casa, amb els meus fills, m'ha passat tres quarts del mateix. Malgrat que pugui semblar que hi ha més temps, tampoc és cert. Tenir una conversa llarga i pausada amb fills adolescents i postadolescents no és impossible, però això només passa quan ells volen i sobre el que ells volen. Un instant fugaç inesperat per al qual tampoc estàs preparat.

Crec que aquest llibre sorgeix d'aquests desenganys. Volia deixar escrits els meus pensaments sobre el món que ens ha tocat

viure per si algun dia podien fer servei als meus fills. I, quan m'hi vaig posar, de seguida vaig pensar en els alumnes que havia tingut i que tenia aleshores. Per què no intentar que això els interessés també a ells? Per què no intentar que interessés a qualsevol jove?

Aquest és el resultat. Bo o dolent, no ho sé.

I, com que de sobte vaig entendre que m'havia ficat en una missió força agosarada, vaig demanar a algunes persones que llegissin el que tenia escrit i em donessin el seu parer. Ho vaig fer llegir a un jove de 19 anys i a dos adults amb molta experiència i criteri, un docent i l'altre periodista, i també, alguns fragments, a familiars molt propers. Els estic eternament agraïts perquè, gràcies a les observacions d'uns i altres, el que teniu entre mans s'assembla poc als primers esborranys. Amb tot, no deixo escrits els seus noms, ja que en cap cas voldria fer-los responsables de qualsevol error, oblit o punt de vista controvertit que trobeu en aquestes pàgines. La inconsciència i la inconsistència són totes meves.

Advertiment als lectors

Res del que trobareu en aquest llibre s'ha de prendre com una veritat absoluta o indiscutible, sinó que, ben al contrari, s'ha d'entendre com una invitació a la reflexió, al diàleg i al contrast amb altres fonts d'informació fiables, com poden ser els vostres pares o els vostres mestres.

No fer cas d'aquest advertiment pot perjudicar greument les vostres neurones.

Capítol 1

La fórmula de l'estabilitat

Una punyetera festa infantil.

Un dia, sense esperar-t'ho gaire, alguna cosa et fa obrir els ulls. A mi em va passar en aquest context. M'estendré una mica en l'explicació. No marxeu.

En una festa infantil, el més normal és que els pares i les mares es coneguin, perquè han coincidit en les esperes a la sortida de l'escola, al parc, en les reunions de famílies... En aquesta de la qual parlo, la major part no ens coneixíem. O així és com ho recordo, potser perquè érem famílies d'una activitat extraescolar, o potser perquè jo en coneixia molt poques i no ho vivia com un problema.

Mentre els nens menjaven, bevien, reien i jugaven, vaig veure un home seriós i callat a l'altra banda de la sala. Era més gran que jo, semblava absent i desubicat. De seguida m'hi vaig sentir reflectit i vaig decidir acostar-m'hi. En aquestes ocasions acostumo a buscar aquell qui està tant o més penjat que jo mateix, perquè imagino que agrairà que algú li parli, encara que després descobreixi que és un altre inadaptat que l'únic que pretén és dissimular-ho. Era el tipus ideal per alleugerir les dues horetes llargues d'infern infantil que m'esperaven en aquella estranya sala parroquial que

havia triat la família del nen o nena que celebrava l'aniversari. Dic l'aniversari perquè és el que se celebra a aquestes edats. Potser era una cloenda de curs. En realitat, no recordo quina era la causa que ens havia convocat allà.

O sigui, que em vaig apropar a l'home ensopit i absent de la barba i les ulleres de pasta i de seguida vam començar a xerrar. De ximpleries, lògicament. Com jo havia suposat, va semblar encantat de parlar amb un pare simpàtic com jo quan m'hi poso, que no és gaire sovint. Llavors em va preguntar què feia. Soc periodista, li vaig dir, però dels que malviuen com poden i no surten ni a la tele ni a les tertúlies. Això li va fer gràcia. Llavors em va comentar que ell era advocat i va començar a parlar d'un periodista, fill d'un amic seu, que havia traspassat tràgicament feia uns anys. I així vam trobar un tema de conversa que ens va mantenir al marge del xivarri de la canalla mentre el nen o nena del dia obria regals.

No sé com vam passar a parlar de la catastròfica situació econòmica. Bé, aleshores no es parlava de res més. Això devia ser l'any 2010 o el 2011, i la gran crisi iniciada un parell d'anys abans destrossava llocs de treball amb la brutalitat d'una piconadora en una pedrera de roca calcària. El que jo tenia aleshores va córrer aquesta sort, va quedar fet miques juntament amb el dels meus companys i companyes quan l'empresa que m'havia estat alimentant durant pràcticament quatre anys va tancar.

La conversa amb el senyor eixut de la festa infantil es va anar animant, i així em va explicar que amb uns amics havien muntat una mena d'ONG que tenia la particularitat que volia ajudar les famílies de classe mitjana que en aquells moments ho estaven passant malament a causa de la crisi. De classe mitjana, no de classe baixa, em va insistir, perquè el pitjor drama d'aquest país seria que es quedés sense classe mitjana. I, clar, seria un drama,

sobretot, per a la classe alta. Això últim ja no recordo si va ser ell qui m'ho va dir o jo que ho vaig deduir, però diria que va ser el meu interlocutor qui ho va explicitar, perquè a mi habitualment em falta perspicàcia i les connexions d'idees les necessito mastegades. I per què aquest drama? Molt senzill: la classe mitjana són els clients, els consumidors, i a la vegada és el mur de contenció que garanteix l'estabilitat social i el manteniment de l'*statu quo*.

Els països sense classe mitjana, o amb una classe mitjana molt prima, viuen en la pobresa i la inestabilitat política constant, que es tradueix en la sobreexplotació per part de les multinacionals, el terror del crim organitzat, els robatoris i la inseguretat al carrer. Ser un membre de la classe alta en un país així implica viure en urbanitzacions cuirassades i no poder passejar tranquil·lament un diumenge al matí amb la família per qualsevol lloc. Els poderosos necessiten usar la força —de policies i militars— per mirar de garantir l'ordre, controlar la dissidència i contenir els famolencs. Si el mur de contenció no està fet de classe mitjana, perquè no hi és, només pot estar fet de por i repressió.

He conegut persones immigrants que venien d'aquesta situació als seus països, de tenir minyones i xofers, i que a Barcelona per primer cop s'han fet ells mateixos la neteja i les rentadores, i la cuina i les compres, i que estaven encantats amb el canvi, ja que els compensava el fet de poder viure molt més tranquils perquè els seus fills podien anar i tornar de l'escola caminant sols i sense perill. No dic que un adolescent no corri el risc en una ciutat del món occidental, per exemple, de ser atracat, però no és el mateix que el risc de ser segrestat per obtenir-ne un rescat. I, per això, pel meu conversador accidental —que després vaig deduir que pertanyia a l'Opus Dei— i pels interessos que representava, era i és tan important evitar una estructura social així, sense una classe mitjana molt extensa.

Ja ho cantava Bob Dylan: «When you've got nothing, you've got nothing to lose».¹ L'estabilitat implica tenir molta gent amb alguna cosa a perdre. I la fórmula per aconseguir-ho és que la riquesa flueixi. És a dir, que els acumuladors de riquesa en deixin anar una part.

Poc després d'aquella conversa, vaig entrevistar un sociòleg de l'educació que havia tingut de professor en el màster de formació del professorat. Un tipus interessant, desconegut aleshores, amb idees radicals, però poc amant de quimeres i utopies. Un investigador seriós que aleshores havia publicat un extens treball, basat en el que ara anomenem *big data*, sobre la influència de les reformes educatives dels darrers decennis en l'ascensor social i la igualtat d'oportunitats. En essència —crec recordar-ho bé—, les dades revelaven que, seguint amb la metàfora de l'ascensor, si tots visquéssim en un edifici, tindríem un ascensor que ha funcionat —i funciona— prou bé en general, per la qual cosa persones nascudes a les plantes de sota han pogut ascendir a les de més amunt si han fet l'esforç de formar-se bé, i a l'inrevés, hi ha persones que, per la raó contrària, han perdut estatus i poder adquisitiu, i, per consegüent, han acabat baixant a l'entresol.

Però aquest més o menys bon funcionament de l'ascensor social i la meritocràcia —una manera de definir que la vida et va segons els mèrits que facis— té dues excepcions a ambdós costats. Mai no arriba ni del tot amunt ni del tot avall. Hi ha un soterrani força gran del qual és molt difícil sortir. I hi ha uns àtics i sobreàtics, on viu l'anomenada *alta societat*, als quals és gairebé impossible accedir. Ja pots haver fet tots els mèrits del món.

1. «Quan no tens res, no tens res a perdre», de la cançó *Like a Rolling Stone* (1965).

Canviem l'escenari. En comptes d'un edifici, imagineu un estadi de futbol. A les grades ens repartim la gran majoria dels aficionats, alguns amb la capacitat de pagar localitats més properes al terreny de joc, i, per tant, més cares, mentre que altres s'han de conformar amb les més allunyades i assequibles. Però tothom amb entrada pot veure el partit. Hi ha un selecte i reduïdíssim grup amb accés a la llotja, l'espai més còmode i ben situat per seguir la contesa, mentre que un grup nombrós d'aficionats es queda a les portes del camp, perquè no té cap possibilitat d'entrar-hi.

La conclusió principal d'aquell agut sociòleg era que l'educació és un element cabdal en l'objectiu de construir una societat amb igualtat d'oportunitats, però que té unes limitacions molt marcadess per dalt i per baix. No serveix ni per sortir del soterrani ni per accedir a les plantes *penthouse*. Ni serveix als de fora per accedir a l'estadi, ni als de dintre per asseure's a la llotja. Hi ha excepcions, és clar. Sempre hi ha alguna excepció.

Ara us explico els meus pensaments al respecte —que no cal que siguin els vostres— i la meva visió pel que fa a la nostra organització social —que no cal que sigui la vostra.

El primer que penso és que a bona part dels senyors del sobreàtic no els amoïna gaire el que passi a l'inframón del soterrani. Els importa que la distància amb ells es mantingui allunyada i estable. Els importa que els pisos intermedis continuïn sent molt majoritaris. A Catalunya i a Espanya, un 1-2 % de la població viu en la inaccessible bombolla de l'àtic i un 20-25 % al sordid soterrani, mentre que el 75 % restant ens repartim per la resta dels pisos. Ens dediquem a tasques ben diverses, algunes de més creatives i d'altres de més rutinàries, i les diferències quant a ingressos i en qualitat de vida poden arribar a ser molt notables, però no hi ha murs infranquejables entre les nostres plantes.

També em pregunto com jo, sent fill de la classe mitjana, fins i tot es podria pensar que mitjana-alta, pràcticament no m'he relacionat mai amb la gent de l'àtic ni, que jo recordi, amb ningú del sobreàtic. D'aquests només n'he sentit a parlar, i només els he vist a les pel·lícules o als mitjans de comunicació. He interactuat molt més amb la gent del soterrani, si bé he d'admetre que fins a un punt. Entre els meus familiars i entre els meus grups d'amics i d'excompanys de feina, pràcticament ningú procedeix d'aquest entorn.

A les societats occidentals com la nostra, els habitants de les plantes nobles s'autoconsideren *benefactors* i a la resta ens veuen com a *beneficiaris*. Vistos des de qualsevol altre punt de vista que no sigui el seu, els benefactors són *acumuladors*, pel desorbitat patrimoni i poder que acumulen. Tenen una elevada consciència de classe, raó per la qual es relacionen exclusivament entre ells. Es troben periòdicament en diversos fòrums, més o menys formals i més o menys transparents, segons els convingui. I parlen del món, del que s'hi ha de fer i del que no. La major part estan emparentats, alguns per la sang blava i d'altres pels bitllets verds. Som, als seus ulls, una immensa massa de beneficiaris amb els quals no paga la pena barrejar-se, tret de comptades excepcions, i només amb un ben seleccionat grup d'habitants.

Així em van explicar fa força anys, en un seminari d'història, com eren els processos colonitzadors britànics del segle XIX. Al contrari que els espanyols en el XVII i el XVIII, o que els francesos també en el XIX, els britànics no tenien gens d'interès a perdre gaire temps *culturitzant* les poblacions indígenes dels territoris que conquerien i, per tant, no miraven d'imposar-los el seu idioma. En tenien prou amb una petita capa de població local que els servís per garantir l'ordre i accedir a les riqueses naturals d'aquelles terres, que era el que realment els interessava. No tenia cap sentit

procurar que tothom parlés anglès, bastava que el parlés una nova classe indígena dirigent que gaudiria de grans privilegis, mentre la resta de la gent podria seguir parlant les seves llengües tribals. Mentre fessin la feina que havien de fer, naturalment. Intueixo que aquest és el model dels senyors de les plantes prèmium. No tenen cap necessitat ni ganes de relacionar-se amb la classe mitjana. Només els cal interrelacionar-se amb un selecte, fidel i, en conseqüència, ben retribuït grup de persones que habiten les plantes altes de l'edifici, les que estan just per sota de l'àtic. Són els seus administradors, els capatassos, els que s'ocupen que tot estigui en ordre.

En aquest grup de capatassos també hi ha escalafons, depenent del gruix del pressupost que es controli, directament o indirectament. La diferència entre un capatàs i un benefactor/acumulador és que el primer viatja en *business* i el segon en jet privat. Els beneficiaris, que som tota la resta, ho acostumem a fer en classe turista. Els soterranis, si viatgen, ho fan als seus orígens, per visitar la família.

El capatàs és una persona amb un poder adquisitiu elevat, es pot permetre ser soci dels més elegants clubs de golf i tenir un xalet a primera línia de mar. El benefactor és l'amo d'aquell club i de la constructora que ha fet tota la urbanització de xalets.

Mai no veuràs un benefactor/acumulador al metro, l'ambulatori o el supermercat. A un capatàs és estrany trobar-lo en aquests àmbits, però no impossible. Mai no coincidiràs en el mateix lloc d'estiueig amb un acumulador, mentre que amb un capatàs pot ser improbable, però no impossible.

Els fills dels capatassos van a escoles bones i habitualment cares. Els dels benefactors/acumuladors van a escoles exclusives i, en conseqüència, encara més cares. Els dels beneficiaris i els de les classes subterrànies van a escoles que fan el que poden. De

vegades, hi coincideixen. En altres, aquestes escoles que fan el que poden només concentren infants del soterrani, i aleshores la dificultat és màxima.

El cas és que la classe mitjana no es conforma únicament a ser receptora del mannà que envien els de més amunt. Vol educació pública, vol cultura, vol un sistema de salut que l'atengui, vol poder conciliar la vida laboral i la familiar, vol vacances pagades, vol ser escoltada i participar en el debat públic, vol que els seus drets estiguin reconeguts i les seves necessitats cobertes, vol seguretat jurídica... A totes aquestes demandes la classe benestant i poderosa —els benefactors/acumuladors— ha hagut d'anar accedint al llarg de, com a mínim, dos-cents anys, a poc a poc i a contracor, però amb la recompensa d'estar creant un gran mur de contenció. El canvi de l'absolutisme —també dit antic règim— al liberalisme —preludi de les actuals democràcies liberals—, que es produeix des de finals del segle XVIII fins ben entrat el xx en la major part de països europeus, no és més que un llarg torcebraç entre uns i altres per veure com ens organitzem a partir d'ara. Un pacte de no agressió. Vosaltres tindreu accés a la cultura i el benestar. Nosaltres mantindrem les possessions i les prebendes.

Queda, ja ho he dit, el soterrani. Aquell 20-25 % de la població, aproximadament, que també en societats democràtiques i pròsperes viu en els marges socials, en la precarietat o en la indigència. El que no arriba a fi de mes ni exercint els treballs que ningú més vol fer. L'explotat, o sobreexplotat, en general a causa de la poca sort que va tenir d'origen, i que ha vist molt limitat l'accés a l'educació i la cultura. Alguns sectors de classes mitjanes han fet grans esforços per donar oportunitats a aquesta població, i això ha permès la sortida per l'escala d'emergència del soterrani de força gent, però el soterrani, d'una manera o d'una altra, sempre s'omple, atès que es nodreix d'altres soterranis forans, encara

més miserables, gent que va arribant d'altres parts del planeta a la recerca d'oportunitats i que ocupen l'únic espai que se'ls deixa.

Així és com ens hem acabat organitzant. És un món injust? Sens dubte. I absurd. Fixeu-vos com és d'absurd el primer món que els nens pobres, els del soterrani, estan grassos, mentre que els dels àtics estan prims, ja que no engreixa menjar més, sinó menjar malament. Fixeu-vos que les guerres les declaren els habitants dels sobreàtics, però les combaten els dels soterranis. O fixeu-vos que als de les plantes VIP mai els congelen el sou o els regategen la indemnització. Ja ho cantava als anys trenta Woody Guthrie, la veu més icònica de l'anomenada Gran Depressió, una època en què als Estats Units es van escampar la misèria i els barris de barraques: «The gamblin' man is rich an' the workin' man is poor».²

I, no obstant aquestes desigualtats, mai a la història hi ha hagut un nivell de justícia social com el que tenim avui, que s'ha anat conquerint i consolidant a poc a poc. Insistiré diversos cops en aquesta idea. Progressem tan a poc a poc que de vegades sembla que estiguem enquistats en un sistema profundament desigual, i això és tan cert com el fet que mai hem estat tan bé.

S'hi pot fer alguna cosa? Jo diria insistir. Continuar picant pedra. Però als joves us mou la passió i la pressa, i aquest consell probablement us semblarà poc ambiciós. És molt més atractiva la idea d'assaltar l'àtic. I no dic que no, però heu de saber que moltes de les vegades que s'ha provat ha sortit entre mitjanament malament i malament del tot. Al llarg de la història, a cada grup de benefactors/acumuladors destronats normalment l'ha acabat succeint un nou grup que ha ocupat els mateixos espais de privilegi i que ha caigut en els mateixos vicis. La revolució és una idea

2. «L'home que aposta és ric i el que treballa és pobre», de la cançó *I ain't got no home* (1938).

molt romàntica, però també té les seves contraindicacions i perd tot sentit en les societats democràtiques, amb vastes capes de la població amb alguna cosa a perdre. Crec que els Beatles ja ens alertaven a finals dels seixanta que les revolucions no sempre són la millor via per canviar el món: «You say you want a revolution / Well, you know / We all want to change the world / [...] But when you talk about destruction / Don't you know that you can count me out»³.

L'any 2011, un diplomàtic i escriptor francès que havia combatut en la resistència contra els nazis durant la Segona Guerra Mundial, Stéphane Hessel, va escriure un llibret molt breu que va tenir un gran impacte en una generació de joves anterior a la vostra. Es titulava *Indigneu-vous!*, i d'aquí va néixer, a bona part del món, el que es va conèixer com a moviment dels indignats. Hessel tenia aleshores 93 anys i va morir dos anys després. En el text advocava per no perdre aquesta capacitat d'indignar-se contra les injustícies —en especial, com a jueu, el sulfurava la política «criminal» d'Israel envers els palestins— i proposava com a resposta el que anomenava «insurrecció pacífica», inspirada en personatges clau del segle xx, com ara Nelson Mandela o Martin Luther-King. Jo no he estat mai d'acampar en una plaça indefinidament per protestar contra el que sigui, però el missatge de Hessel de no caure en la indiferència em sembla plenament vigent.

O sigui, que penso que és molt més recomanable insistir en reformes que ens portin cap a una societat més igualitària, en la qual cadascú pugui arribar allà on sigui al marge de la ubicació del pis on hagi nascut. I els beneficiaris situats a terra de ningú, els qui exercim el consum i la contenció, hem de ser conscients

3. «Dius que vols una revolució / bé, doncs saps / tots volem canviar el món [...] Però quan parles de destrucció / no saps que no pots comptar amb mi», de la cançó *Revolution* (1968).

que —amb tots els nostres maldecaps, que, sens dubte, en patim— formem part del segment dels afortunats, i d'aquí que afrontem un doble deure: donar un cop de mà als qui tenen més necessitats —als *vulnerables*, segons la terminologia avui més acceptada— i controlar les ànsies acumuladores d'un sector social.

Però ho torno a dir. Aquesta és la meva manera de veure-ho, fruit de les meves circumstàncies. No ha de ser per força la vostra.

Índex

Introducció	9
Advertiment als lectors	11
Capítol 1. La fórmula de l'estabilitat	13
Capítol 2. La fam de la bèstia	25
Capítol 3. La conquesta de la jungla	37
Capítol 4. La rifa dels recursos	47
Capítol 5. El ministeri del relat	63
Capítol 6. L'administració de l'esperança	79
Capítol 7. El comandament del gratacel	89
Capítol 8. La fortor de les clavegueres	101
Capítol 9. La distribució de l'esforç	111
Capítol 10. L'accés a l'obrellaunes	123
Capítol final. La torna de l'avenir	133
Epíleg	143
<i>Playlist</i>	145

Si voleu més informació o
adquirir el llibre adreceu-vos a:

octaedro.com - octaedro.cat

L'educació és política

Jaume Carbonell Sebarroja

Avaluar i aprendre, un únic procés

Neus Sanmartí Puig

Coeducació, aposta per la llibertat

Marina Subirats

Escrits per una escola inclusiva

Josep Maria Jarque i Jutglar

Quadern de dilluns.

Educació, cine i literatura

Jaume Cela

Ens estrenem a l'escola bressol.

Guia dialogada per a les famílies

Manel Güell Barceló, Marta Balsach Solé

**Una mirada a la salut mental en la
discapacitat intel·lectual. Retrats-Relats**

Cristina Carbó i Bonjoch,
Santi Artal i Traveria

**Una presó educadora. Històries, propostes
i intervencions per no tornar-hi**

Jordi Enjuanes Llop, Yanina Díaz Ortega

Educar en temps difícils

Jordi Nomen

**Fils i arts. Projectes d'aprenentatge
i de vida**

Glòria Jové Monclús

**Mòbils i pantalles a les infàncies i
adolescències. Addictes o amants?**

José R. Ubieto

Aquest confús i desigual món explicat als joves

Quines forces fan moure la humanitat? Quins valors la sustenten? Quines ambicions l'amenacen? Quins horitzons l'estrenyen? I quins interessos l'expliquen? A estones el món és hostil i tenebrós, i a estones és preciós i solidari, com un immens basar de voluntats desorientades i favors mal repartits, on la bondat i la justícia fan un torcebraç a la corrupció i la cobdícia. Entendre el món és una odissea.

Aquest modest assaig (escrit per un periodista passat a l'educació d'adolescents) és un intent d'explicar als joves com hem arribat fins aquí i com ens hem (o ens han) organitzat. Una invitació a continuar explorant les entranyes del mapamundi, a no caure en el pou del desànim i a participar en la indispensable construcció d'un projecte comú. Perquè mai no hem tingut tanta consciència de com estem de malament, però mai no hem estat tan bé.

